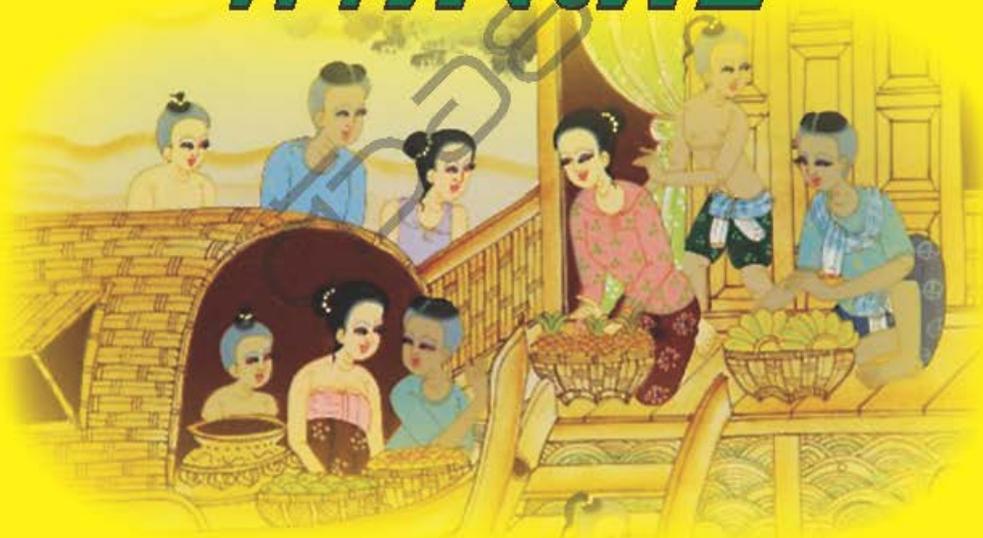

๑๓๒๔

จำนวนสุภาพ คำพึงเพย

Bangkok University
 Bangkok University

ตรวจทานและเรียบเรียง โดย: รศ.วดี ชาติอุทิศ
อ.ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
MA ภาษาศาสตร์ประยุกต์ (ฝรั่งเศส)

๑๗๒๔

สำนวนสุภาษิต คำพังเพย

ดวงกลมพับลิชชิ่ง
นำเสนอหนังสือดี มีคุณค่า

ตรวจทานและเรียบเรียง โดย:รศ.วดี ชาติอุทิศ
อบ.ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
MA ภาษาศาสตร์ประยุกต์ (ฝรั่งเศส)

หมวด ก

ก ข ไม่กระตือรือร้น

ไม่รู้หนังสือ เรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ความหมายง่าย ๆ ไม่เข้าใจ บางครั้งใช้ดูแคลนผู้ที่ฟัง พูด อ่าน เขียน ไม่เข้าใจ

กงเวรียนกำเกวียน

เวรกรรมหมุนเวียนตามมาสนอง

กั้นหม้อไม่ทันดำ

คู่ครองที่เลิกกันง่าย อยู่กินกันไม่เท่าไร ไม่ทันกันหม้อดำก็ เลิกรากันเสียแล้ว

กบเกิดใต้บัวบาน

อยู่ใกล้ของดีแต่ไม่เห็นคุณค่าของสิ่งนั้น

กบในกะลาครอบ

รู้จักโลกในวงแคบ, สำคัญตนว่ามีความรู้และประสบการณ์มาก ที่แท้ก็มีเพียงน้อยนิด

กบเลือกนาย

ผู้ตามที่ต้องการเปลี่ยนผู้นำอยู่เรื่อย ๆ ไม่พอใจอะไรง่าย ๆ ในที่สุด ก็ไม่ได้นายที่ดีกว่าเดิม, อยากจะเลือกหาคนดี หรือเลือกของที่ถูกใจ แต่ สุดท้ายกลับได้ของที่ไม่มีค่า

กัมหน้า

จำทนทำ หรืออยู่เพราะไม่มีทางเลือก

กัมหน้ากัมตา

ทำโดยไม่มองดูสิ่งอื่นใด หรือตั้งใจทำ ไม่วอกแวก

กรรมตามทัน

สิ่งไม่ดีที่ได้เคยทำไว้ ได้ส่งผลย้อนกลับมาเห็นทันตา

กรวดน้ำคว่ำขัน

ตัดขาดโดยไม่ขอเกี่ยวข้องยุ่งเกี่ยวด้วยประการทั้งปวง เลิกคบเหมือนตายจากกันไปเลย

กระชังหน้าใหญ่

จัดจ้านแจ้แจ้, ออกหน้ารับเอง

กระเชอกันรั้ว

สุ่ยสุ่ย มีเท่าไรก็ถูจนหมดเกลี้ยง ได้มาอีกก็ทำเหมือนเดิม

กระเซอะกระเซิง

เที่ยวซัดเซไปตามลำพังอย่างสติลอย, การเดินทางซัดเซพเนจรไปอย่างไรจุดหมายไม่มีที่สิ้นสุด

กระดกกระदनโต้

ตั้งอยู่อย่างงอแง, ทำทางแก้งก้างไม่เรียบร้อยลุ่นงะเปะปะปะกะกะลายตา

กระดั่งกาลนไฟ

หญิงที่เคยมีคู่หรือผ่านชายมาแล้ว มักมีขึ้นเชิงและเสน่ห่มัดใจชายเหนือกว่าหญิงที่ยังไม่เคยมีคู่

กระด้างกระเดื่อง

ไม่อ่อนน้อมถ่อมตน, แสดงกิริยาขัดขืน แจ้จกระด้างไม่ยอมอ่อนข้อให้ใคร ไม่ชอบทำตามคำสั่งหรือกฎระเบียบ ทำตามความเชื่อของตนเอง

กระดีได้น้ำ

ดีอกดีใจจนเนื้อเต้น เพราะสมหวัง สมคะเน

กระตุกแข็ง

ไม่ตายง่าย ๆ, ทนต่อความทุกข์ยากลำบากอย่างหน้าขึ้นตาบาน

กระตุกแขวนคอ

ไม่ได้รับผลตอบแทนแล้วยังต้องแบกภาระต่อไปอีก

กระตุกแตกไม่ให้ชนร่วง

ยอมทนทุกข์สาหัสเพราะรักในเกียรติและศักดิ์ศรีของตนเอง

กระตุกร้องได้

พยานหลักฐานจากกระตุกคนตายที่ค้นพบ ทำให้ตำรวจสามารถสืบสาวหาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้คล้ายกับว่ากระตุกของผู้ตายมาร้องขอความเป็นธรรม

กระตุกสันหลังของชาติ

ส่วนสำคัญที่ค้ำจุนชาติ มักหมายถึงชาวนา

กระตุ้มกระเตี้ยม

เชิงช้าไม่ทันใจ, ทำอะไรไม่คล่องตัว เรื่อยๆ ไม่กระดือหรือรัน

กระต่ายขาเดียว

ยื่นกรานไม่ยอมรับ ไม่ยอมฟังเหตุผลของใครทั้งสิ้น

กระต่ายตื่นตูม

คนที่ตื่นตกใจง่าย ไม่ทันสำรวจเหตุที่มาก่อนก็เกยอ้าวหนีไปเสียแล้ว

กระต่ายสามขา

ยื่นกรานไม่ยอมรับทำเดียว

กระต่ายหมายจันทร์

ขายหมายปองหญิงที่สูงสุดเอื้อม มีฐานะดีกว่า

กระต่ายแหง่เสื่อ

คนเล็กยั่วคนใหญ่จนโมโหเดือด ลูกขึ้นมาใช้กำลังทำร้าย หรือดูดำ

กระแตว์บ

คนหน้าเป็น, หน้าทะเล้น ชอบพูดล้อเล่นจนเลยเถิด

กระโถนทองพระโรง

ผู้ที่ใครๆ ก็สามารถเรียกใช้ได้ทุกเรื่อง ทุกเวลานาที หรือใช้อยู่คนเดียว เพราะทำได้สารพัดอย่าง

กระเทือนซาง

พุทกระทบหรือทำให้กระเทือนใจ ปวดร้าวใจกาย เหมือนเป็นไข้
ซาง

กระแนะกระแหน

พุทจาเสียดสีเหน็บแนมตอกย้ำให้เจ็บใจ

กระเบื้องจะเฟื่องฟูलय น้ำเต้าน้อยจะถอยจม

กระเบื้องจะเปรียบถึงคนชั่ว น้ำเต้าเปรียบถึงคนดี เมื่อคนชั่วขึ้น
มาปกครอง คนดีก็จะต้องตกอับ สลับที่กัน

กระสือตูดเลือด

เปรียบเทียบกับคนที่ไม่มีสง่าราศี มีหน้าตา ร่างกายซุบซิด ไร้
เสน่ห์

กระสือตอมห่า

รุมกัน, กลุ่มรุมกันแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบ

กระหม่อมบาง

เจ็บป่วยง่าย, อ่อนแอ ปวกเปียก เป็นโรคเพราะขาดภูมิคุ้มกัน

กรุงศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดี

เมืองไทยย่อมไม่สิ้นคนดี ยามบ้านเมืองตกอับ มักจะมีคนเก่ง
กล้าสามารถมากอบกู้ไว้ได้

กลมเป็นลูกมะนาว

กลับกลอกสิ้นไหลจนจับไม่ได้ไล่ไม่ทัน, หลบหลีกได้อย่างคล่องแคล่ว
ว่องไว

กลมเม็ดเด็ดพราย

ที่เด็ดหรือไม้เด็ดที่แฝงด้วยอุบายล้ำลึก และชั้นเชิงที่เหนือกว่า

กล้วยๆ

ง่ายมากราวกับปอกกล้วย

กลับตาลปัตร

ผิดความหมาย เป็นตรงกันข้าม, ไม่เป็นอย่างที่คิดไว้
กลับเนื้อกลับตัว

เลิกทำความชั่วหันมากระทำความดีแทน

กลับหน้ามือเป็นหลังมือ

เปลี่ยนแปลงหรือทำให้ผิดไปจากเดิมเป็นตรงกันข้ามแบบพลิก
หน้ามือเป็นหลังมือ

กล้านักมักบั่น

แสดงเก่งกล้าเกินไปมักเกิดโทษ เป็นอันตราย

กลิ้งครกขึ้นเขา (เข็นครกขึ้นภูเขา)

ทำงานที่ยากเกินความรู้ ความสามารถของตนเอง

กลืนไม่เข้าคายไม่ออก

วางตัวหรือทำตัวไม่ถูก ตกอยู่ในฐานะลำบาก จะรับก็ไม่ได้ จะ
ปฏิเสธก็ไม่ได้

กวนน้ำให้ขุ่น

เรื่องที่สงบเรียบร้อยอยู่แล้วกลับแคะได้ขึ้นมาทำให้เกิดความ
วุ่นวายอีก

กวัดไกวไสลส่ง

ขออย่าได้พบได้เห็นกันอีกเลย, ขับไล่ไสลส่งไปให้พ้นหูพ้นตา

กว่าถั่วจะสุกงาก็ไหม้

การตัดสินใจล่าช้าทำให้การงานเสียหาย, ปล่อยจนเหตุการณ์ร้ายแรง
เลยเกิดจนแก้ไขไม่ทันเสียแล้ว เหมือนเอาถั่วกลงไปต้่วรรวมๆ กัน ถั่วเมล็ด
ใหญ่สุกช้า งาไหม้เสียหายไปก่อน

ก่อกรรมทำเข็ญ

ก่อความเดือดร้อนให้รำไป

กอดแข็งกอดขา

ประจบประแจง, สอพลอ ฟินอบพิเทา ยอบตัวลงไปกอดขาจริง ๆ

ก่อร่างสร้างตัว

ตั้งตัวได้, สร้างฐานะเป็นหลักฐานมั่นคง

ก่อแล้วต้องสาน

เริ่มทำอะไรแล้วต้องทำต่อให้สำเร็จ

(กะโหลก) กะลา

ไม่มีค่า ไม่มีราคาต่างวด เหมือนมะพร้าวที่กินน้ำกินเนื้อแล้วโยน
กะลาทิ้ง

กัฒทางตัวเอง

พุดอกไปวนมาเหมือนสุนัขที่พยายามกัฒทางตัวเองแต่ไม่ถึง ต้อง
หมუნวนอยู่อย่างนี้

กันไว้ดีกว่าแก้

ป้องกันให้ปลอดภัยไว้ก่อน ดีกว่าปล่อยให้เกิดปัญหาต้องแก้ไขทีหลัง

กาคาบพริก

สีด้าตัดกับสีแดง, ลักษณะที่คนผิวดำแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีแดงเหมือน
กาดำคาบพริกแดง

ก้างขวางคอ

ผู้ที่ขัดขวางทำให้ผู้อื่นเสียประโยชน์, ผู้ที่ขัดขวางมิให้ผู้อื่นทำงาน
ได้สะดวก เหมือนก้างติดคอ จะกลืนกินอะไรก็ติดขัด

ก้างไม่ให้หมากิน

คนตระหนี่ถี่เหนียว ไม่ยอมแบ่งปันให้แก่ผู้อื่น

กาในฝูงหงส์

คนชั้นต่ำอยู่ในหมู่ผู้ดี, คนชั่วอยู่ในหมู่คนดี เหมือนกาหลุดเข้าไป
ในฝูงหงส์

กาฝาก

ผู้ที่แฝงกินอยู่กับผู้อื่นโดยที่ไม่ได้ทำอะไรตอบแทน
การกินการอยู่ใครไม่สู้พอ การพวยการถ่อพ้อไม่สู้ใคร

เห็นแก่ความสุขสบายส่วนตัวเรื่องกินและเรื่องการอยู่อาศัย แต่
เกียดคร้านไม่ยอมทำงาน

กาหลงรัง

ผู้ที่เป็นหลงติดอยู่บ้านใดบ้านหนึ่งแล้วไม่ยอมกลับบ้านตนเอง, ผู้เร่-
ร่อนไร้ที่อยู่อาศัยถาวรเป็นหลักแหล่ง

กาเหยี่ยวเฉียวเอาไป

สูญหายไปทันที ต่อหน้าต่อตา

กำขี้ดีกว่ากำตด

ได้บ้างยังดีกว่าไม่ได้อะไรเลย

กำปั้นทุบดิน

การพูดจาอย่างไม่มีเหตุผล, ไม่พิถีพิถัน ทำพ้อพ้นมือ

กำแพงมีหู ประตุมีช่อง

การพูดหรือทำอะไรให้ระมัดระวังแม้จะเป็นความลับเพียงใดก็อาจ
มีคนรู้ เพราะเรื่องราวอาจเล็ดลอดออกนอกกำแพง หรือช่องประตูได้

กำเริบเสิบสาน

ได้ใจ ยิ่งเอาใหญ่, เหมใจ ทำหนักยิ่งกว่าเดิม

กำลังกิน กำลังนอน

อยู่ในวัยกินวัยนอน, อยู่ในวัยกำลังเจริญเติบโต, ต้องการกินอิม
นอนหลับ

กึ่งก้อย

เล็ก, เล็กนิดเดียว

กึ่งกำได้ทอง

คนที่ได้ดีแล้วเยอหยิ่ง ยกตัว, คนที่ชอบคุยไม้โอ้อวด

กึ่งทองใบหยก

เหมาะสมคู่ควรกันมาก ใ้กับหญิงชายที่แต่งงาน สมน้ำสมเนื้อกัน เพราะมีฐานะความรู้ทัดเทียมกัน

กินก้าง

อดอยาก, ไม่มีอะไรจะกิน ต้องแทะก้างแทะกระดูกกิน

กินเกลือกินกะปิ

การอดทนต่อความยากแค้นในการกิน ด้วยความสมัครใจ, ขยันอดทนในการทำมาหากิน แม้จะลำบากเพียงใดก็สู้ยิบตาเพื่อความอยู่รอด

กินแกงร้อน

ทำอะไรก็ต่อเมื่อจวนตัวเต็มที่แล้ว ต้องเร่งรีบทำอย่างอกสั่นขวัญแขวน

กินแกลบกินรำ

โง่ เพราะกินอาหารที่ไม่มีคุณค่า

กินของเก่า

เอาของเก่ามาขายกิน เพราะหาได้ไม่พอเลี้ยงตัว

กินชั้นหมาก

ได้แต่งงานอย่างมีหน้ามีตา ได้ลีนสอดทองหมั้นสมฐานะ

กินขาด

ดีกว่ามาก, เห็นอกว่าหลายชั้น, มีชัยชนะเด็ดขาด

กินข้าวต้มกระโจมกลาง

ใจเร็ว ใจร้อน ทำอะไรโดยไม่ได้พิจารณาให้รอบคอบ

กินข้าวร้อนนอนตื่นสาย

มีชีวิตอยู่อย่างสบาย, จะกินจะนอนจะตื่นเมื่อไหร่ก็ได้ ไม่มีวินัยในตนเอง

กินตามน้ำ

รับของสมนาคุณที่เขาเอามาให้โดยไม่ได้เรียกร้อง แม้ไม่ผิดไม่ถูก แต่ก็ไม่ควร

กินที่ลับไซที่แจ้ง

เปิดเผยเรื่องที่ทำในที่ลับให้ผู้อื่นล่วงรู้

กินทีหลังนั่งแท่น

ประชดประชันเยาะเย้ยผู้ที่จับพลัดจับผลูได้ดี ทั้งๆที่มาทีหลัง

กินนอกกินใน

เอากำไรในการซื้อขาย ทั้งขึ้นทั้งล่อง, ดักดวงเอาผลประโยชน์มาสู่ตนทั้งทางตรงและทางอ้อม

กินน้ำตา

ร้องไห้ไม่หยุด, เศร้าโศก

กินน้ำตาต่างข้าว

ได้รับความทุกข์ร้อน, ร้องไห้เศร้าโศกจนไม่เป็นอันกินอันนอน

กินน้ำใต้ศอก

จำต้องยอมทนเป็นรองเขา, ไม่เทียมหน้าเทียมตา

กินน้ำพริกถ้วยเก่า

กินอยู่กับเมียคนเดิม

กินน้ำพริกถ้วยเดียว

ชายที่มีเมียหรือการทำอะไรที่ไม่เปลี่ยนแปลง ทำเพียงอย่างเดียวหรือทำแบบเดิม

กินน้ำไม่เผื่อเลี้ยง

มีอะไรก็ใช้หมดทันที ไม่เคยคิดถึงวันข้างหน้า, ไม่รู้จักประหยัดอดออม

กินน้ำเห็นปลิง

รู้สึกตะขิดตะขวงใจ, กระจกกระจวนและลำบากใจที่จะทำอะไรลงไป เพราะรู้สึกขยะแขยงรังเกียจงานนั้น

กินบ่อนนอนบ่อน

ติดการพนันงอมแงม

กินบ้านกินเมือง

นอนตื่นสายตะวันโด่ง, ทุจริตในทางราชการจนทำให้บ้านเมืองเกิดความเสียหาย, ฉ้อราษฎร์บังหลวง

กินบุญเก่า

ได้รับผลแห่งความดีที่กระทำไว้แต่ปางก่อน

กินปูนร้อนท้อง

แสดงพิรุณขึ้นมาเอง, ออกอาการเดือดร้อนขึ้นมา เพราะได้ทำผิดอย่างที่เขารู้ว่า

กินรังแตน

อารมณ์เสียแล้วแสดงอาการเกินเหตุ, โมโหโกรธา หรือไว้วายเกินเหตุ

กินลมกินแสง

เปล่าประโยชน์

กินเศษกินเลย

โกงกินกำไร, ยักเอาไว้เพียงส่วนน้อย เพื่อไม่ให้เป็นที่สังเกต

กินสิ่งเมาบาท

ทำเป็นเมาที่แท้แค้นเหมือนกับการโอ้อวดสร้างเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ เพื่อตบตาผู้อื่นให้หลงเชื่อว่าตนเองเก่งกว่าผู้อื่น

กินเหมือนหมู อยู่เหมือนหมา

ที่อยู่อาศัยและทะเลาะไม่มีระเบียบ, กินมูมามามตะกละตะกลาม

กินเหลืกกินไหล

อดทนต่อความเหน็ดเหนื่อยหรือความเจ็บปวดได้อย่างผิดปกติ

กินอยู่กับปากอยากอยู่กับห้อง

เห็นเหตุการณ์หรือเป็นคนทำเอง แต่แกล้งทำเป็นไม่รู้

กูไม่กลับ

ไม่ฟังคำทัดทาน, ห้ามไม่อยู่, ห้ามไม่ทัน เพราะเลยเถิดไปไกลเสียแล้ว

กูหน้า

ช่วยทำให้ชื่อเสียงกลับคืนมาดังเดิม

เก็บดอกไม้ร่วมต้น

เคยทำบุญร่วมกันมาแต่ชาติก่อนจึงพบกันในชาตินี้

เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน

เก็บเล็กผสมน้อย, ค่อย ๆ ทำทีละเล็กทีละน้อยจนสำเร็จเป็นรูปร่าง

เก็บเล็กผสมน้อย

คนที่มีความประหยัดอดออม เก็บไว้ทีละเล็กทีละน้อย ไม่ใช่จ่าย

ฟุ่มเฟือย

เกลียดเข้ากระดูกดำ

เกลียดที่สุด, เกลียดเข้าไส้

เกลียดตัวกินไข่ เกลียดปลาไหลกินน้ำแกง

ใจหนึ่งเกลียดตัวเขา แต่อีกใจหนึ่งอยากได้ผลประโยชน์จากเขา

เกลือกจิมเกลือก

ไม่ยอมเสียเปรียบกัน, ต่างฝ่ายต่างรู้เชิงกัน

เกลือกเป็นหนอน

ญาติมิตร สามิภรรยา บุตรธิดา เพื่อนร่วมงาน หรือคนในบ้าน
คิดหักหลังทรยศ

เกี่ยวแฝกมุงป่า

ทำอะไรเกินขีดความสามารถของตน

แกงจืดจิ้งจู้คุณเกลือ

คนเก่ง คนดีที่มักถูกลืมหรือมองข้ามความสำคัญไป ต่อเมื่อเกิดปัญหาจึงมีผู้นึกถึง

แกว่งดินหาเสี้ยน

อยู่ดีไม่ว่าดี รนหาเรื่องเดือดร้อน, หาเรื่องมาใส่ตัว, หาหาใส่หัว

แก้วลืมคอน

คนที่เคยรักใคร่กันแล้วเกิดไปหลงรักคนอื่น

แกะดำ

คนที่ทำอะไรผิดเพื่อนผิดฝูงจนกลุ่มตั้งข้อรังเกียจ

โกงมะโรงมะเส็ง

คนขี้โกง พุดจากลับกลอกหลอกล่อไม่จริงใจ

ใกล้เกลือกินด่าง

มองข้ามหรือไม่รู้คุณค่าของดีที่มีอยู่ใกล้ตัว กลับไปหลงสิ่งอื่นที่
ด้อยกว่า

ไก่อินข้าวเปลือก

ชอบกินลินบน

ไก่อ่แก่แม่ปลาช่อน

หญิงค่อนข้างมีอายุที่เจนโลก มีมารยาทไทยและเล่ห์เหลี่ยมมาก

ไก่อ่งามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง

ชมคนที่รู้จักแต่งตัว ทำให้มีสง่าราศี น่านับถือ

ไก่อ่ได้พลอย

คนที่ไม่เห็นคุณค่าของสิ่งที่มีค่า, ไม่สนใจสิ่งมีค่า ซึ่งตัวเองใช้ไม่ได้

ไก่รองบ่อน

ผู้ที่อยู่ในฐานะตัวสำรองและตกเป็นเบี้ยล่าง ต้องทนรอจนกว่าเขาจะเรียกใช้

ไกลปืนเที่ยง

ไม่รู้ข่าวสาร ตามไม่ทันโลก เพราะอยู่ห่างไกลความเจริญ, อยู่ห่างไกลความเจริญมาก

ไก่หลง

ผู้หญิงหากินที่แสวงหาดีเข้ามาตีสนิทชาย

ไก่เห็นตีนงู งูเห็นนมไก่

ต่างฝ่ายต่างรู้เท่าทันกลอุบายของกันและกัน

ไก่โห่

มาก่อนเวลานัดหมาย, รุ่งสว่าง เวลาที่ไก่ขันรับเสียงกันเป็นทอดๆ

ไก่อ่อน

ผู้ที่มีประสบการณ์น้อย ไม่รู้เท่าทันคน, อ่อนหัด, ยังไม่ชำนาญ จะพูดจะทำอะไรก็ท้อประสาชื่อ ไม่มีเหลี่ยมมีคู มักพลาดท่าเสียทีแก่พวกไก่แก่ทั้งหญิงและชาย

หมวด ข

ขนทรายเข้าวัด

ทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยไม่หวังผลตอบแทน

ขนมผสมน้ำยา

ต่างก็มีข้อดีๆ กัน ไม่มีข้างไหนดีกว่ากัน

ชนหน้าแข้งไม่ร่วง

เสียเงินเท่านั้น ไม่กระทบกระเทือนหรือเดือดร้อน

ข่มเขาโคขืนให้กินหญ้า

บังคับใจผู้อื่นให้ทำตามที่ตนเองต้องการ ไม่ถามไถ่ว่าชอบหรือไม่

ขอบประการใด

ขมื่นกับปูน

ไม่ถูกกัน, เข้ากันไม่ได้เลย, ขอบวิวาทกันเสมอเมื่ออยู่ใกล้กัน

ขวัญหนีดีฝ่อ

ตกใจสุดขีดจนเสียขวัญ ระบบย่อยไม่ทำงาน ร่างกายไม่ขยับน้ำดี
เมื่อเจอกับเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึง

ขว้างงูไม่พันคอ

ทำอะไรแล้วผลร้ายกลับย้อนมาสู่ตัว, สลัดสิ่งชั่วร้ายออกจากตัว
แต่ไม่พัน กลับหมุนมาพันตัว

ขวานผ่าซาก

พูดจาเผลงต่างไม่ไว้หน้าใคร, พูดจาตรงไปตรงมา ไม่เกรงใจใคร

ของกล้วยๆ

เรื่องง่ายๆ ของง่ายๆ ธรรมดาไม่มีเงื่อนไขแอบแฝง

ของหายตะพายบาบ

ของหายหรือเข้าใจว่าหายแล้วโทษคนอื่นว่าเขาไป

ข้าเก่าเต่าเลี้ยง

คนเก่าคนแก่, คนที่อยู่รับใช้กันมานานจนไว้นือเชื่อใจ

ข้างนอกสูงใส ข้างในเป็นโพรง

ภายนอกดูเหมือนเป็นคนดีแต่ความจริงชั่ว

ข้างๆ คู่ๆ

ได้เถียงหรือพูดไม่มีเหตุผลออกนอกกลุ่มนอกทาง

ข้างนอกเจ้า ข้างนอกหม้อ

คนที่ทำผิดหรือประพฤติผิดไปจากคำสั่ง หรือกฎเกณฑ์

ข้างฝั่งเจ้า บ่าวฝั่งนาย

คนที่มีฐานะต่างกันแต่ได้พึ่งพาอาศัยกันทั้งสองฝ่าย ทำให้อยู่สุข
สะดวกสบาย, คนที่มีความเอื้ออาทรพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

ข้ามน้ำข้ามทะเล

ฝ่าฟันอุปสรรคและความยากลำบากนานัปการกว่าจะประสบความสำเร็จ

ข้ามหน้าข้ามตา

ทำไปโดยไม่ไว้หน้าใคร, จะทำอะไรก็ได้ก็ไม่เกรงใจใคร, ไม่ทำตาม
ขั้นตอน โผล่ไปหาผู้มีอำนาจเหนือเจ้านาย

ขายผ้าเอาหน้ารอด

ยอมเสียสละข้าวของ, สมบัติ, ของที่จำเป็น เพื่อรักษาชื่อเสียง
ตำแหน่งเอาไว้

ขายหน้าขายตา

อับอาย, ทำให้อับอายอดสู

ขายหน้าวันละห้าเบี้ย

ทำให้อับอายขายหน้าอยู่ทุกวัน, ทำให้อับอายอยู่เป็นประจำ

ข้างกันบาตร

ได้ดีเพราะมีพระสงฆ์อุปการะ อบรม เลี้ยงดูให้ที่พักพิง

ข้าวคอยฝน

คนที่รอคอยอย่างมีความหวัง ถึงแม้ความหวังนั้นจะไกลเพียงใด ก็ตาม

ข้าวแดงแกงร้อน

บุญคุณ ที่ได้รับการเลี้ยงดูมาจนเติบโตใหญ่

ข้าวฟ่างนา ปลาฟ่างเกลือ

การพึ่งพาอาศัยกัน ดั่งต้นข้าวต้องปลูกอยู่ในนา จะหมักปลาต้อง ใช้น้ำเกลือ

ข้าวยากหมากแพง

บ้านเมืองอดอยาก อยู่ในภาวะขาดแคลน ข้าวปลาหายาก ผลไม้ มีราคาแพง

ชาวเหมือนสำลีเม็ดใน

คำล้อเลียนคนผิวดำ

ข้าวเหลือเกลืออ้อม

ยามบ้านเมืองบริบูรณ์ด้วยข้าวปลาอาหาร จะมีข้าวเหลือกิน มีเกลือเหลือใช้

ข้าวใหม่ปลามัน

อะไรที่เป็นของใหม่ถือว่าดี

ข้าสองเจ้า บ่าวสองนาย

คนที่คบไม่ได้ อยู่ใกล้เจ้านายคนไหนก็เอาใจคนนั้น แอบค่อนแคะ อีกคนลับหลัง

ชิงกีรา ช่างีแรง

ต่างฝ่ายต่างไม่ยอมลงกัน, จัดจ้านพอๆ กัน

ซีก่อนใหญ่ให้เด็กเห็น

ทำสิ่งที่ไม่สมควรให้ผู้้น้อยเห็น, ทำขายหน้าให้เด็กเห็น จนเด็ก สิ้นนับถือ

ชี้เก็ยจสันหลังยาว

เก็ยจครันเอาแต่นอน

ชี้ขลาดตาขาว

กลัว จันดาเหลือกเห็นแต่ตาขาว

ชี้ข้างจับตักแตน

ลงทุนไปมากแต่ได้ผลนิดเดียว เหมือนกับการจับตักแตน ว่างไล่จับก็ได้ ไม่ต้องถึงกับขึ้นหลังข้าง

ชี้ข้างวางขอ

ปล่อยปลละละเลย ไม่ควบคุมให้อยู่ในกรอบ

ชี้ตามข้าง

ทำสิ่งที่เหลือปากว่าแรงของคนที่ทำได้ เห็นใครทำก็เอาอย่าง ไม่ดูกำลังความสามารถของตนเอง

ชี้ถ้ำกลบเพชร

ทำดีแต่ดันแล้วมาเสียภายหลัง เหมือนกับเคยมีชื่อเสียงโด่งดัง แล้วเกิดผิดชั่ว ทำชั่วจนเสียชื่อ

ชี้แพ้วนวนตี

แพ้วแล้วพาลพาโล, แพ้วตามกตึกแล้วไม่ยอมรับว่าแพ้วจะเอาชนะ ด้วยกำลังนอกเวทีหรือสนามแข่ง

ชี้ไม่ให้หมากิน

ชี้ดีดี ชี้เหนียว, ตระหนี่เหนียวแน่น

ชี้ราดโทษล่อง

ทำผิดเองแล้วไปหันโทษคนอื่น

ชี้หุดตตหาย

กลัว หรือตกใจสุดขีด

ชี้หุมราชี้หมาแห้ง

เรื่องไม่เป็นเรื่อง, เรื่องไร้สาระ

ข้อใหม่หมาหอม

เท่ของใหม่, ได้ของใหม่มาแล้วแรกๆ ก็ดูแลเป็นอย่างดี

ขึ้นคาน

หญิงมีอายุที่ยังไม่แต่งงาน

ขึ้นเชิงลีมหลัก

คนที่ลีมบุญคุณคน

ขึ้นต้นไม้ประริงแตน

หนีรอดอันตรายอย่างหนึ่งแล้วต้องมาเจออันตรายอีกอย่างหนึ่ง

ขึ้นต้นไม้สุดท้ายอด

ขึ้นถึงที่สุดแล้ว ต้องหยุดไว้เพียงแค่นั้น, หหมดทางเจริญต่อไป

ขึ้นหน้าไม้ไม่ทันเห็นกระรอก (ไม่เห็นกระรอก กงหน้าไม้)

หวังผลประโยชน์ ความสำเร็จ ก่อนที่จะลงมือทำ

ขึ้นหม้อ

การกระทำของคนที่อวดใหญ่อวดโตเพราะถือว่ามีเจ้านายหรือ
ลูกพี่ให้ท้ายหนุนหลังอยู่

ขุดด้วยปากถากด้วยตา

เหยียดหยาม ถากถางด้วยวาจาและสายตา

ขุดดินกินหญ้า

ทำงานเล็กๆ น้อยๆ ไม่เป็นหลักเป็นฐาน พอเลี้ยงตัวได้ไปวันๆ

ขุดบ่อล่อปลา

ทำกลอุบายเพื่อให้ฝ่ายหนึ่งหลงเชื่อหวังได้ผลประโยชน์

ขุนจนขึ้นขน

เลี้ยงดูอย่างดี จนลุสบายเกินฐานะ

ขุนนางใช้พ่อแม่ หินแฉะใช้ตายาย

อย่าไว้ใจทางอวยวางใจคน, อย่าไว้วางใจผู้อื่นนอกจากพ่อแม่ที่
น้องของตนเอง

ขุนไม้ขึ้น

เลี้ยงไม้เถียง มีหน้าซ้ำยังเนรคุณ

ขุดเลือดขุดเนื้อ

ทารุณ, บิบบัน, ไร้หน้าใจไม่เห็นใจคนที่ยากจนหรือมีฐานะด้อยกว่า

เข็ดเขี้ยวเคี้ยวฟัน

เป็นโกรธเป็นแค้นยิ่งนัก ออกอาการเหมือนสัตว์แยกเขี้ยว

เข็นครกขึ้นภูเขา

ทำงานที่ยากเกินกำลังความสามารถบนหนทางที่เต็มไปด้วย

อุปสรรคขัดขวาง

เข้ากันเป็นปีเป็นขลุ่ย

ถูกนิสัยใจคอกัน, พุดไม่ขัดคอกัน, เข้าข้างกัน

เข้าด้ายเข้าเข็ม

จวนจะทำสำเร็จอยู่รอมร่อ ถ้าผิดพลาดหรือถูกขัดจังหวะ อาจ

เสียการ

เข้าตาจน

หมดหนทางที่จะแก้ไขปัญหา

เข้าตามตรอก ออกตามประตู

ทำตามขนบธรรมเนียมประเพณี

เข้าได้เข้าไฟ

ตกค่ำหลัง 6 โมงเย็น ต้องใช้ไฟจากที่อื่นจึงได้ส่องทาง

เข้าเถื่อนอย่าลืมพำ

ให้มีสติระมัดระวังอย่าประมาท

เข้าผู้เข้าคน

สามารถติดต่อประสานงานกับคนอื่นได้

เข้าฝูงหงส์ให้เป็นหงส์ เข้าฝูงกาให้เป็นกา

อยู่กับชนกลุ่มใด ให้รู้จักปรับตัวเข้ากับคนกลุ่มนั้นให้ได้

เข้าพกเข้าห่อ

รู้จักเก็บงำ, ไม่สุรุ่ยสุร่าย, เอาไว้เป็นส่วนของตัวเอง

เข้าพระเข้านาง

(ขายหญิง) แสดงบทเกี่ยวพาราสีกัน

เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิ่วตาตาม

ปรับตัวให้เหมาะกาลเทศะ

เข้ารกเข้าพง

พูดหรือทำไม่ถูกต้องหรือออกนอกเรื่อง เพราะขาดความชำนาญ
ในเรื่องนั้นๆ

เข้ารูปเข้ารอย

งานดำเนินไปด้วยดี, ทำถูกต้องตามแบบแผน

เข้าหูซ้ายทะลุหูขวา

บอกหรือสอนไม่ได้ผล เพราะฟังไม่รู้เรื่อง

เขียนด้วยมือลบด้วยตีน

ยกย่องแต่แรกแล้วกลับทำลายภายหลัง

เขียนเสือให้วัวกลัว

ทำการเพื่อให้ผู้อื่นกลัวหรือเกิดความเกรงใจ

เขี้ยวๆ ออย่าเจลิยวว่าองค์อินทร์

เห็นอะไรก็ยกย่อนักว่าดีไปเสียหมด

แขนซ้ายแขนขวา

บริวารหรือผู้ใต้บังคับบัญชาที่เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการทำงาน

ไขไถ่กลางสนาม

นำเอาความลับหรือเรื่องลับออกมาเปิดเผยต่อหน้าธารกำนัล

ไขในหิน

ของที่ต้องระมัดระวัง ทะนุถนอมมิให้ระคายเคือง

